

UDK 061.3(497.1):528.9=1986-
(528.92+528.9.004.14:912(084.3))(048.8)
Referat na savjetovanju

IZDAVANJE I UPOTREBA KARATA*

Radovan SOLARIĆ — Split**

Referati u grupi IZDAVANJE I UPOTREBA KARATA su vrlo različiti obzirom na tematiku koju obrađuju. Unatoč tome pokušao sam ih grupirati, pa ću ih i predstaviti tim redosljedom.

Dr Filip Racetin u referatu NOVI KARTOGRAFSKI ASTRALON na temelju vlastitih iskustava i ispitivanja te na temelju podataka proizvođača detaljno iznosi zapažanja o upotrebi prozirnih plastičnih listova namjenjenih crtanju i reprodukciji, poznatih pod trgovačkim nazivom kartografski astralon. Za rad na ovim crtaćim folijama koriste se nagrizaajući tuševi različitih proizvođača o čemu je dr Racetin također iznio svoja iskustva i preporuke.

U referatu RAZVOJ DOMAĆE PLASTIČNE FOLIJE ZA IZRADU RELJEFNIH KARATA I NEKA ISKUSTVA VGI U ŠTAMPI NA NJIMA, grafički inženjer Miljko Vujović upoznaje nas sa razvojem domaće folije za izradu reljefnih karata.

U uvodu referata ukratko nas upoznaje sa razvojem izrade reljefnih karata u svijetu i kod nas. Naše reljefne karte izrađivane su na plastičnoj foliji sikoprint talijanske proizvodnje. Sikoprint je zamenjen domaćom koju je izrađivala tvornica Jugoplastika. Autor iznosi iskustva sa tom domaćom folijom ali i uvjete koje ona mora ispuniti da bi zadovoljila. Daljnja saradnja VGI uspostavljena je sa Cetinkom iz Trilja. Opisana su iskustva i sa ovom folijom. Zahtjevi se ne odnose samo na plastične folije nego i na štamparsku boju i način štampanja. Inženjer Vujović na kraju zaključuje da se i dalje mora raditi na usavršavanju domaće folije za izradu reljefnih karata.

Autori prof. dr Paško Lovrić i dipl. inž. Biljana Pavić u referatu KARTE U NOVINAMA na početku objašnjavaju potrebu korištenja kartografskih prikaza u novinama. Kartografski prikazi iz domaćih i stranih novina, časopisa i magazina su grupirani, a zatim je izvršena analiza kartografskih prikaza po grupama.

* Tekst preglednog referata održanog na 5. jugoslavenskom savjetovanju o kartografiji u Novom Sadu 13—14. 06. 1986.

** Adresa autora: Radovan Solarić, dipl. inž. Hidrografski institut JRM Split

Analiziran je kvalitet prikaza obzirom na sadržaj i korištenu tehniku prikaza (jednobojni i višebojni tisak). Iz referata slijedi da i sa relativno skromnim mogućnostima je moguće izraditi zadovoljavajući kartografski prikaz aktualnih tema. Unatoč tome, prema autorima, nerijetko u novinama vidamo loše kartografske prikaze.

Dozvoljavam si jednu ličnu primjedbu: trebalo bi na sličan način analizirati kartografske prikaze na TV, jer bi se i tu svašta našlo.

Prof. dr Paško Lovrić i dipl. inž. geodezije Zvonimir Križovan autori su referata I PALAGRUŽA JE JUGOSLAVIJA — O PRIKAZU JUGOSLAVIJE NA KARTAMA SITNIH MJERILA. Ovaj referat je detaljna komparativna analiza kartografskih prikaza otoka Palagruže na kartama sitnog mjerila. Analiza počinje nabranjem svih dosadašnjih premjera kojima je obuhvaćen i otok Palagruža. Zatim je data ocjena kartografskih prikaza Palagruže na kartama raznih mjerila, raznih datuma izdanja i raznih namjena. Zaključak je da se Palagruža prikazuje uglavnom zadovoljavajuće, ali ima i propusta.

AVTOMATIZIRANA KARTOGRAFIJA ZA OBČINSKO PUBLIKACIJSKO DEJAVNOST je referat dipl. inž. Janka Rozmana u kojem se opisuje djelatnost Inštituta za geodeziju in fotogrametriju Fakulteta AGG iz Ljubljane u domeni tematske kartografije.

Na početku se opisuje konfiguracija računara koji se koristi u Institutu. Spomenuti su problemi koji su uzrokovani premalim kapacitetom računara. Softver koji se trenutno koristi u Institutu u Ljubljani i dalje se razvija posebno u domeni tematske kartografije. Specificirani su podaci koji se pohranjuju, a opisan je i način pohranjivanja. Opisan je statistički atlas općine Sežana koji je izrađen u Institutu u Ljubljani.

U svom referatu JEDINSTVENO LOKACIONO OPREDELJENJE NEKRETNINA (JELON) I REGISTAR TERITORIJSKIH JEDINICA (RTJ) dipl. inž. geodezije Tomaž Banovec ukazuje na potrebu osnivanja sistema informacija o nekretninama. Problematika je obrađena vrlo kompleksno. Sugeriraju se rješenja koja su u SR Sloveniji provjerena u praksi. Obzirom da je osnivanje ovakvog sistema dugotrajno i skupo predlažu se prelazna rješenja, tj. jednostavniji i parcijalni zahvati u početku, ali s mogućnošću korištenja u budućnosti. Autor naglašava potrebu da se smjesta pristupi standardizaciji pri osnivanju takvih sistema informacija, jer se takvi sistemi već osnivaju diljem Jugoslavije. Objedinjavanje takvih različitih sistema informacija bio bi svakako svojevrsan problem. Krug korisnika takvih informacionih sistema bio bi vrlo širok iako bi podloga bila geodetska.

Dipl. inž. geodezije Aleš Seliškar kroz svoj referat VPLIV EVIDENCE GEODETSKE SLUŽBE NA VSEBINO NAČRTOV IN KART reprezentira nam problem višestrukog evidentiranja jednog te istog podatka. Posebno se osvrtno na nesređenu i neprilagođenu evidenciju koja može dovesti do dezinformiranja. Sistemom jednoznačne evidencije uštedilo bi se vrijeme i sredstva prilikom evidentiranja (registriranja) ali i prilikom traženja tih podataka. Navodi primjer preglomazne evidencije koja se sada ne može održavati u ažurnom stanju, a posljedica toga je neimanje makar i skromne ali ažurne evidencije.

Referatom OSNOVNA KARTA RAZMJERE 1:5 000 I 1:10 000 u SR BOSNI I HERCEGOVINI prof. Blagoje Tunguz upozna je nas sa problematikom izrade Osnovne državne karte ali i o problematici u vezi sa Pravilnikom za izradu Osnovne državne karte. Prezentirani su podaci o dosada izrađenim listovima te o graničnim listovima prema susjednim republikama. Drugi dio referata tretira isključivo problematiku Pravilnika o izradi ODK vrlo detaljno. U referatu se dotiče problematika promjene naziva Osnovne državne karte u Osnovnu kartu.

Lili Gracin i Melita Kosek obje dipl. inženjeri geodezije u svom referatu POSTUPCI UMNOŽAVANJA OSNOVNE DRŽAVNE KARTE upoznaju nas sa nekoliko tehnoloških postupaka izrade i reprodukcije ODK. Opis tehnoloških postupaka popraćen je shemama. Uz opis skraćenog tehnološkog postupka izrade ODK dat je i kritički osvrt obzirom na ekonomičnost s jedne i nepostojanje izdavačkih (reprodukcijских) originala s druge strane. Tema je svakako aktuelna jer je izrada ODK u toku.

U vrijeme otežane nabavke uvozne opreme i pribora za kartografiju... ovim riječima prof. dr Paško Lovrić i Vesna Mileta Hrvojić dipl. inž. počinju svoj referat pod naslovom POSTUPAK IZRADE KOMPLETA RASTERA ZA ČETVEROBOJNI TISAK. Detaljno se objašnjava postupak za dobivanje kompleta točkastih rastera različitih nagiba od kompleta točkastih rastera jednog nagiba. Opisanim postupkom dobiveni su rasteri po DIN-u nagiba 0°, 15°, 75° i -45°, a da je istovremeno izbjegnuto »MOARE«. Posebna pažnja posvećena je dobivanju maksimalnog formata od postojećih originala. Data su kutna odstupanja i odstupanja zacrnjenja prema deklariranim vrijednostima.

Zvonimir Križovan, dipl. inž. i Krunoslav Šoštarić u svom referatu NEKA ISKUSTVA U IZRADI MASKI KIMOTOVIM POSTUPCIMA opisuju tri postupka izrade maski stripanjem koji se koriste u kartografskom laboratoriju Zavoda za kartografiju Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Haus Leiterov, Folexov i Kimotov postupak. Kimotov postupak dobivanja maski opisan je detaljno i baziran je na iskustvu koje su stekli kartografski stručnjaci spomenutog laboratorija. Na temelju iskustva u radu sa materijalima i tehnološkim postupcima navedenih firmi autori zaključuju da sa Kimotovim materijalima i tehnologijama se dobivaju najbolji rezultati i u slučaju uzastopnog osvjetljavanja.

ELEKTRONIČKA KARTA ZA POMORSKU NAVIGACIJU referat dipl. inž. Radovana Solarića upozna je nas sa tehničkom novinom prilično nepoznatom u Jugoslaviji. Referat je zamišljen kao informacija.

U referatu su opisane mogućnosti, prednosti i nedostaci elektroničke karte. U glavnim crtama uspoređena je klasična karta na papiru sa elektroničkom kartom. U mnogim detaljima evidentna je superiornost elektroničke nad klasičnom navigacijskom kartom.

Interesantno je da se EK nije razvila pod patronatom hidrografskih instituta, nego privatnih kompanija koje su očito vrlo zainteresirane za to područje. Tek nedavno u tu problematiku se uključila i međunarodna hidrografska organizacija IHO. Trenutno je glavna preokupacija IHO standardizacija hidrografskih podataka radi međunarodne razmjene.

SAŽETAK

U uvodnom referatu na temu »Izdavanje i upotreba karata« ukratko je opisan sadržaj referata prezentiranih na Petom jugoslavenskom savjetovanju o kartografiji. Tim je referatima obuhvaćen širok dijapazon kartografije — od materijala koji se koriste u kartografiji, kartografskih prikaza do nekih pravnih aspekata u vezi s Osnovnom državnom kartom. Referati su bazirani na vlastitim iskustvima i rezultatima istraživanja.

ABSTRACT

In the introductory paper on the subject (theme) »Publishing of Charts and Their Use« the contents of reports presented at the 5th Yugoslav Symposium on Cartography are reviewed in brief. The reports include a wide range of cartographic subjects — from material used to some legal aspects of the State Basic Map. The reports are based on the own experience and researches.

Primljeno: 1986—06—20